

KOMENTÁŘE K ZÁKONU
LEX UKRAJINA
PRO OBLAST REGIONÁLNÍHO
ŠKOLSTVÍ

LEX
UKRAJINA

Praha, 21. 3. 2022

KOMENTÁŘE K ZÁKONU LEX UKRAJINA PRO OBLAST REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ

Informační materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy slouží jako metodický výklad k zákonu Lex Ukrajina školství (č. 67/2022 Sb.) ze dne 21. 3. 2022 pro oblast regionálního školství.

Pro lepší přehlednost jsou texty následujícím způsobem graficky odlišené

– určeno pro všechny druhy škol a školských zařízení

– určeno pro mateřské školy

– určeno pro základní školy

– určeno pro mateřské a základní školy

– určeno pro střední školy a konzervatoře

– určeno pro vyšší odborné školy

§ 1 Předmět úpravy

§ 1 (1) Tento zákon upravuje opatření v oblasti školství¹⁾, která se vztahují na cizince, kterému byla v České republice poskytnuta dočasná ochrana podle zákona o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace²⁾ v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen „cizinec“).

§ 1 (2) Ustanovení tohoto zákona se použijí přednostně před ustanoveními jiných právních předpisů.

¹⁾ Čl. 14 směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

²⁾ Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

Upozornění: Všude, kde je v textu zákona, respektive v komentáři uvedeno „cizinec“, jedná se pouze a výlučně o osoby:

- kterým byla poskytnuta **dočasná ochrana v souvislosti s válkou na Ukrajině**. Prokazuje se vízovým štítkem nebo záznamem o udělení dočasné ochrany.
- kterým bylo **uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu** na území ČR, který se nově automaticky ze zákona považuje za vízum pro cizince s dočasnou ochranou. Prokazuje se uděleným vízovým štítkem nebo razítkem v cestovním pasu.

Nevztahuje se na ostatní cizince, byť by měli ukrajinské občanství, není-li v konkrétním případě v zákoně výslovně uvedeno jinak.

§ 2 Přijímání k předškolnímu vzdělávání a k základnímu vzdělávání

§ 2 (1) Pokud ředitel mateřské školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má místo pobytu cizinec, nebo základní školy zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má místo pobytu cizinec, rozhodl mimo režim zápisu podle školského zákona o nepřijetí cizince, na kterého se vztahuje povinné předškolní vzdělávání nebo povinná školní docházka nebo jde o osobu podle § 20 odst. 2 školského zákona, bezodkladně informuje zřizovatele.

§ 2 (2) Zřizovatel bez zbytečného odkladu po projednání s ředitelem jiné školy určí pro vzdělávání jím zřizovanou školu, není-li v této škole překročen nejvyšší povolený počet dětí nebo žáků zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení. Pokud nemůže být určena žádná škola, zřizovatel bez zbytečného odkladu informuje krajský úřad příslušný podle místa pobytu cizince. Krajský úřad bez zbytečného odkladu určí školu pro vzdělávání, a to po projednání s ředitelem příslušné školy a s jejím zřizovatelem; přitom přihlíží k místu pobytu cizince.

§ 2 (3) Pokud nemůže být krajským úřadem podle odstavce 2 určena žádná škola, krajský úřad bez zbytečného odkladu informuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bez zbytečného odkladu určí jiný krajský úřad, který ve spolupráci s krajským úřadem podle odstavce 2 bez zbytečného odkladu určí školu pro vzdělávání, a to po projednání s ředitelem příslušné školy a s jejím zřizovatelem; přitom přihlíží k místu pobytu cizince.

§ 2 (4) Ředitel určené školy je povinen rozhodnout o přijetí cizince ke vzdělávání, není-li překročen nejvyšší povolený počet dětí nebo žáků zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení.

POVINNÉ PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA

Obecně: Na děti/žáky cizince se obecně vztahuje **povinné předškolní vzdělávání** a **povinná školní docházka** (§ 34a a § 36 školského zákona).

- Ve školním roce 2021/2022 se vztahuje:
 - povinné předškolní vzdělávání na děti narozené 1. 9. 2015 do 31. 8. 2016
 - povinná školní docházka na děti narozené od 1. 9. 2006 do 31. 8. 2015
- Ve školním roce 2022/2023 se vztahuje:
 - povinné předškolní vzdělávání na děti narozené 1. 9. 2016 do 31. 8. 2017
 - povinná školní docházka na děti narozené od 1. 9. 2007 do 31. 8. 2016

Děti cizinci nejsou povinny se k povinnému předškolnímu vzdělávání nebo k povinné školní docházce hlásit bezprostředně po příjezdu. Vycházíme z toho, že nástup do školy je vhodný až ve chvíli, kdy je dítě na něj připraveno a nevnímá jej jako stresující událost. **Není nutné na přijetí do školy spěchat**, nejdříve je potřeba vyřešit trvalejší místo pobytu, materiální a finanční zabezpečení, začít pracovat na odstranění jazykové bariéry. Po dobu prvních tří měsíců pobytu na území ČR není potřeba nástup do školy zajistit. Využít je možné např. **pobytu v adaptačních skupinách**. [Informace o adaptačních skupinách](#) jsou zveřejněny na edu.cz/ukrajina.

Pokud ale zákonný zástupce vyhodnotí, že je pro dítě nástup do školy vhodný, má na to samozřejmě právo.

PŘIJÍMÁNÍ CIZINCŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADĚ ŽÁDOSTÍ PODANÝCH V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU MIMO ZÁPIS NEBO PO TERMÍNU ZVLÁŠTNÍHO ZÁPISU PRO CIZINCE

Všechna níže uvedená pravidla se týkají **přijímání ke vzdělávání do mateřských škol a základních škol, které mají stanoven spádový obvod, v období mimo zvláštní zápis** dětí/žáků cizinců, tedy v době mimo 1. 6. – 15. 7. 2022 podle §2 odstavce (5) tohoto zákona

- k předškolnímu vzdělávání do mateřské školy
- k základnímu vzdělávání ve všech ročnících v průběhu tohoto školního roku
- k základnímu vzdělávání ve 2. a vyšším ročníku od 1. 9. 2022, a to i pokud jsou žádosti podány v termínu zápisu cizinců podle tohoto zákona, tj. i v období 1. 6. – 15. 7. 2022
- žádostí o přijetí do 1. ročníku ZŠ od 1. 9. 2022 podaných po termínu zápisu cizinců podle tohoto zákona

Pokud zákonný zástupce podá žádost o přijetí do 1. ročníku ZŠ od 1. 9. 2022 **před termínem zvláštního zápisu, jedná se o** předčasné podání a ředitel školy ji zahrne až do zápisu konaného v době od 1. 6. 2022 do 15. 7. 2022.

Pokud zákonný zástupce podá žádost o přijetí do 1. ročníku ZŠ od 1. 9. 2022 **po termínu zvláštního zápisu**, ředitel školy o žádosti rozhodne se zohledněním výsledků zápisu a volných kapacit.

Při přijímání cizinců do vyšších ročníků ZŠ se nejedná o přestup dle § 49 školského zákona, ale o přijetí ke vzdělávání analogicky s § 165 odst. 2 písm. e) školského zákona.

Přijímání je vždy vedeno ve správním řízení. Přihlášky se podávají v českém jazyce. Ředitel školy akceptuje také **dvojazyčnou přihlášku** podle zveřejněného vzoru MŠMT. V případě přijetí přihlášky výhradně v ukrajinském jazyce se má postupovat podle § 16 odst. 2 správního řádu a účastník řízení ji má předložit jak v originálním znění, tak v úředně ověřeném překladu do českého jazyka, pokud ředitel školy nesdělí, že překlad nevyžaduje.

Vzhledem k tomu, že seznam přijatých dětí i rozhodnutí o nepřijetí se vyhotovují v českém jazyce, ředitel školy zároveň zašle **sdělení o přijetí/nepřijetí v českém a ukrajinském jazyce** podle vzoru zveřejněného na edu.cz/ukrajina.

Na mateřské a základní školy, které nemají stanoven spádový obvod (tedy školy soukromé či církevní, popřípadě školy zřizované podle § 16 odst. 9 školského zákona), se výše uvedené vztahuje obdobně s tím rozdílem, že takto postupují v případě žádostí podaných mimo režim zápisu realizovaného ve standardních termínech podle školského zákona.

Pokud ředitel školy rozhodne o přijetí dítěte cizince, jedná se o přijetí bez jakéhokoliv časového omezení, tedy **“na dobu neurčitou”**, stejně jako jindy. Přijatým cizincům se ve školní matrice jako **kód zahájení** uvede nově k tomu určený kód “U”.

Zákonný zástupce dítěte cizince by měl **žádat o přijetí přednostně ve spádové škole** podle místa pobytu v ČR. **Cizinci jsou povinni hlásit své místo pobytu a změny v něm Ministerstvu vnitra**, které je uvede do databáze registru obyvatel (blíže viz <https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-obcany-ukrajiny.aspx>). Tento údaj je rozhodný pro určení spádovosti školy. Spádová škola je školským zákonem určena, aby zajišťovala vzdělávání dětí s místem pobytu (evidovaným v souladu s příslušnými právními předpisy) v jejím školském obvodu.

Upozornění: Pokud místo pobytu dítěte uvedené v registru obyvatel, do něhož mají přístup orgány veřejné moci (v tomto případě zejména obce), **neodpovídá faktickému bydlišti**, které zákonný zástupce uvádí za účelem určení spádovosti školy, ředitel školy vyzve zákonného zástupce, aby před rozhodnutím o žádosti provedl změnu místa pobytu u Ministerstva vnitra a toto následně řediteli doložil.

Žádost o přijetí za nezletilého uchazeče podává:

- zákonný zástupce žáka (Ust. § 183 odst. 7 školského zákona: „Zákonným zástupcem je pro účely tohoto zákona osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.“. Podle ukrajinského práva může být zákonným zástupcem i prarodič, zletilý sourozenec, viz [informace MPSV, str. 2-3](#))
- osoba, která má žáka svěřeného do péče,
- obecný opatrovník (určený soudem),
- ústavní zařízení, do jehož péče je žák svěřen.

MATEŘSKÁ ŠKOLA

Pro přijímání do mateřské školy dětí, na které se nevztahuje povinné předškolní vzdělávání, platí i povinnost splnit podmínky podle § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, **tj. že dítě je očkováno, má kontraindikaci nebo je imunní.** Splnění těchto podmínek se prokazuje potvrzením od praktického lékaře pro děti a dorost v ČR. Kromě doložení dokladu o očkování nemusí zákonný zástupce pro účely správního řízení o přijetí do mateřské školy dokládat žádné jiné vyjádření nebo potvrzení lékaře.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Ředitel základní školy **zařazuje žáka do příslušného ročníku po zjištění úrovně** jeho dosavadního vzdělání, zhodnocení jeho vzdělávacích potřeb a s přihlédnutím k jeho věku. Obvykle je vhodnější (zvláště ve vyšších ročnících) zařadit žáka do ročníku dle věku a využít individuální přístup pro postupnou integraci žáka. **Žák by neměl být zařazen o více než jeden ročník níže,** než kam přísluší věkem. Pokud již žák splnil povinnou školní docházku (jejíž splnění se posuzuje podle českých právních předpisů), může být přesto přijat do základní školy, pokud ředitel školy současně v zájmu žáka rozhodne o povolení pokračování v základním vzdělávání podle § 55 odst. 1 školského zákona.

Pokud je např. v určitém ročníku, kam by měl být žák přijat, naplněna kapacita třídy, ředitel školy může požádat zřizovatele školy o výjimku z nejvyššího počtu žáků ve třídě až o 4 žáky v souladu s § 23 odst. 5 školského zákona. Případně ředitel školy vytvoří novou třídu, pokud to kapacita školy dovoluje.

Nepřijetí z důvodu plné kapacity

Školský zákon **neumožňuje přijetí** dítěte/žáka **v případě plné kapacity školy** (naplnění nejvyššího povoleného počtu dětí/žáků zapsaného v rejstříku škol a školských zařízení).

Nová pravidla **pro navyšování kapacit v rejstříku** škol a školských zařízení naleznete **v § 7 tohoto zákona.**

Pokud z kapacitních důvodů nelze přijmout cizince s místem pobytu ve spádové oblasti, postupuje se následovně:

- **Ředitel:**
- Pokud ředitel spádové školy cizince z důvodu plné kapacity nepřijme, bezodkladně informuje o této situaci zřizovatele.

- **Zřizovatel:**
 - Zřizovatel projedná s řediteli ostatních mateřských, respektive základních škol, které zřizuje, možnost přijetí dítěte/žáka v některé z těchto škol. Pokud zřizovatel žádnou další školu nezřizuje nebo do žádné z ostatních jím zřizovaných škol není z důvodu kapacity možné dítě/žáka přijmout, informuje zřizovatel příslušný krajský úřad.
- **Krajský úřad:**
 - Krajský úřad určí po projednání s ostatními zřizovateli a řediteli škol jinou školu ve své působnosti, kam bude možné dítěte/žáka přijmout. Krajský úřad je oprávněn tímto postupem po projednání „určit“ nejenom školu zřizovanou obcí či svazkem obcí, ale také školu soukromého či církevního zřizovatele.
- **MŠMT:**
 - Pokud z důvodu plné kapacity všech škol zřizovaných v určitém kraji nelze dítě/žáka přijmout, krajský úřad o situaci informuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, odbor řízení regionálního školství. MŠMT určí jiný kraj, ve kterém bude žák přijat.

Není potřeba, aby zřizovatel, krajský úřad nebo ministerstvo vedli o tomto koordinačním postupu řízení. Mohou činit i neformální jednání. Podstatné však je, aby „určená“ škola byla v nejlepším zájmu dítěte, respektive rodiny dítěte, vybrána co nejdříve a v přiměřené dojezdové vzdálenosti od místa pobytu žáka cizince (podle zákona je nutné přihlížet k místu pobytu cizince).

§

§ 2 (5) Ředitel mateřské nebo základní školy, která má stanoven spádový obvod podle § 178 odst. 2 nebo § 179 odst. 3 školského zákona, stanoví místo a dobu dalšího zápisu k předškolnímu nebo k základnímu vzdělávání od školního roku 2022/2023, a to v době od 1. června 2022 do 15. července 2022. Na zápis podle věty první se vztahují pravidla pro zápis podle školského zákona, s výjimkou termínu konání podle § 34 odst. 2 a § 36 odst. 4 školského zákona.

§ 2 (6) K zápisu podle odstavce 5 může podat přihlášku jen cizinec. Cizinec nemůže podat přihlášku k zápisu konanému v termínu podle § 34 odst. 2 nebo § 36 odst. 4 školského zákona.

TERMÍN „ZVLÁŠTNÍHO ZÁPISU“ URČENÝ PRO PŘIJÍMÁNÍ CIZINCŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ V MŠ A ZŠ

S ohledem na současnou situaci, ve které nelze předjímat, kolik cizinců setrvá na území České republiky i v následujícím školním roce, se zavádí institut „**zvláštního zápisu**“ k předškolnímu vzdělávání a k přijetí do 1. ročníku ZŠ. Zvláštní zápis je určen výhradně pro cizince a probíhá v období **od 1. 6. do 15. 7. 2022 v termínu stanoveném ředitelem konkrétní školy.**

Povinnost vyhlásit tento **zvláštní zápis pro cizince** se vztahuje na **všechny mateřské a základní školy, které mají stanoven školský obvod**, tedy školy zřizované obcí či svazkem obcí – s výjimkou škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Povinnost vyhlášení “zvláštního zápisu” platí i pro případ, kdy je současná kapacita školy naplněna, neboť počet podaných žádostí je v takovém případě signálem pro zřizovatele, že musí situaci řešit. Zřizovatel může využít výjimek pro navyšování kapacit stanovených tímto zákonem a dle počtu podaných žádostí o přijetí cizinců s pobytem ve spádové oblasti po vyhlášení zvláštního zápisu kapacity navýšit (viz § 7), aby bylo možné uchazeče přijmout.

Povinnost vyhlášení “zvláštního zápisu” se naopak nevztahuje na soukromé a církevní školy. Tyto školy nicméně mohou (resp. v souladu se stanovenými kritérii musí) přijímat cizince již v rámci standardního zápisu realizovaného v termínech stanovených školským zákonem.

Ředitel postupuje při organizaci zvláštního zápisu standardním způsobem. Ředitel MŠ dle § 34 odst. 2 školského zákona. Ředitel ZŠ dle § 3a vyhlášky č. 48/2005 Sb.

Ředitel školy v předstihu **stanoví kritéria přijímání, předpokládaný počet přijímaných**, následně přidělí registrační čísla, vyvěsí seznam přijatých a doručí rozhodnutí o nepřijetí. Vzhledem k tomu, že seznam přijatých i rozhodnutí o nepřijetí se vyhotovují v českém jazyce, ředitel školy zároveň zašle [sdělení o přijetí/nepřijetí v českém a ukrajinském jazyce](#) podle vzoru MŠMT zveřejněného na edu.cz/ukrajina.

Pokud by došlo k situaci, že ředitel školy při zvláštním zápise **rozhodne o nepřijetí dítěte nebo žáka cizince s pobytem ve spádové oblasti, oznámí to zřizovateli**. Zřizovatel je povinen zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání a plnění povinné školní docházky těchto žáků podle § 178 odst. 1 a § 179 odst. 2 školského zákona.

§

§ 3 Obsah vzdělávání v mateřské, základní, střední, vyšší odborné škole a konzervatoři

Při vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta, který je cizincem, ředitel mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře nebo vyšší odborné školy za účelem adaptace této osoby na vzdělávání podle školského zákona může po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu nebo akreditovaného vzdělávacího programu jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb dítěte, žáka nebo studenta. Vhodný vzdělávací obsah podle potřeb dítěte mateřské školy, žáka základní školy nebo střední školy nemusí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.

Obecně:

Možnost **úpravy obsahu vzdělávání na nezbytně nutnou dobu slouží k adaptaci** dítěte nebo žáka na vzdělávání podle českého školského zákona, tedy zejména k osvojení si základů českého jazyka tak, aby se cizinec mohl zapojit do běžného vzdělávání v českém jazyce. Vedle úpravy obsahu vzdělávání má cizinec v mateřské škole (po dobu povinného předškolního vzdělávání) a základní škole nárok na jazykovou přípravu. Postup podle § 3 zákona a jazyková příprava nejsou v rozporu, nýbrž se vzájemně doplňují.

Nedostatečná znalost českého jazyka sama o sobě není důvodem k vyšetření cizince ve školském poradenském zařízení. Pro nejbližší vzdělávací období po nástupu do vzdělávání doporučujeme zajistit postupnou adaptaci cizince na české prostředí postupem podle § 3 zákona, jazykovou přípravou a podpurnými opatřeními 1. stupně. Teprve pokud tato opatření nepostačují, je vhodné situaci dítěte nebo žáka konzultovat se školským poradenským zařízením, případně realizovat odbornou diagnostiku. Blíže viz [Doporučení pro školská poradenská zařízení](#).

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V případě přijetí dětí cizinců, na které se vztahuje **povinné předškolní vzdělávání**, mateřská škola poskytuje **jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně pro skupiny od 4 dětí** podle § 1e vyhlášky č. 14/2005 Sb. V případě menšího počtu dětí cizinců než 4 se podle RVP pro předškolní vzdělávání jazyková podpora poskytuje průběžně v rámci dne.

Úprava vzdělávacího obsahu

Z důvodů přijetí dítěte s nedostatečnou znalostí českého jazyka **není nutné měnit školní vzdělávací program**, pokud je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání platným od 1. 9. 2021, kde je nově začleněna část týkající se poskytování jazykové podpory dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je koncipován tak, aby akceptoval přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítal do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání a zároveň umožňoval rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb. Individualizace vzdělávání u dětí s odlišným mateřským jazykem bude tedy realizována v maximální možné míře ve vzdělávací oblasti Jazyk a řeč.

Mateřské školy již nyní poskytují dětem s nedostatečnou znalostí češtiny jazykovou **podporu v rámci běžné činnosti**, při které dochází díky kontaktu dětí mezi sebou a kontaktu s učiteli přirozeně ke vzdělávání v češtině.

K případným dílčím úpravám vzdělávacího obsahu však v souladu s § 3 může docházet, a to i průběžně během platnosti tohoto zákona. Škola tak může aktuálně **reagovat na změny situace** týkající se zásadního zvýšení počtu dětí cizinců v dané mateřské škole a na jejich vzdělávací potřeby.

Adaptační plán

Vstup do mateřské školy lze dítěti cizinci usnadnit sestavením **adaptačního plánu**, kde bude mj. kladen důraz na osvojení si českého jazyka. Sestavení tohoto plánu však není právní povinnost. Adaptační plán bude sestavován dle individuálních potřeb dětí (a situace konkrétní rodiny) na první týden docházky do mateřské školy, kdy se bude dítě postupně seznamovat s novým prostředím, režimem, kulturou, pravidly apod.

Tento adaptační plán je vhodné rozdělit na **čtyři fáze**.

1. V první fázi mohou zákonní zástupci hned po nástupu dítěte na nezbytně nutnou dobu zůstat s ním ve třídě.
2. Další dny budou děti ve třídě samy (bez zákonného zástupce) jen na 2 až 3 hodiny.

3. V předposlední fázi budou děti v mateřské škole celé dopoledne a zákonní zástupci si je mohou vyzvednout po obědě.
4. Poslední fáze, kdy už všechny předešlé proběhly bez problémů, budou děti v mateřské škole celý den.

Výuka českého jazyka

Podpůrným metodickým materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je [metodika MŠMT](#) k realizaci jazykové přípravy dětí a žáků cizinců v mateřských a základních školách, který lze využívat ať již v rámci jazykové přípravy v povinném předškolním vzdělávání, tak i při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Úprava vzdělávacího obsahu

Ustanovení umožňuje řediteli základní školy na dobu nezbytně nutnou upravit v rozsahu dle aktuální situace ve škole vzdělávací obsah, podle kterého se vzdělávají žáci cizinci. **Hlavním cílem úprav je adaptace žáka cizince na vzdělávání podle RVP ZV a ŠVP školy.** Upravený obsah vzdělávání přitom nemusí být v souladu s RVP ZV, musí ale sledovat hlavní cíl úprav – adaptace žáka cizince na vzdělávání podle RVP ZV. Úpravy vzdělávacího obsahu se netýkají jiných žáků než žáků cizinců. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet průběžně během platnosti zákona, vždy však výhradně za účelem adaptace. Škola tak může aktuálně reagovat na změny situace, na počet žáků cizinců a na jejich vzdělávací potřeby.

Úpravy vzdělávacího obsahu se **netýkají počtu vyučovacích hodin** stanovených v učebním plánu ŠVP, resp. v rámcovém učebním plánu RVP ZV.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné měnit ŠVP.** Změny vzdělávacího obsahu se týkají pouze žáků cizinců, a to na přechodnou dobu adaptace. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn. Rozsah a podobu této interní evidence určí ředitel školy. Například na které předměty se škola zaměří při vzdělávání žáků cizinců, ze kterých předmětů budou žáci uvolněni. Za takový doklad je možné považovat například **vytištěný upravený rozvrh hodin žáků cizinců nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě.** Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou **zápisů v třídní knize.** Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu slouží především k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům, žákům i jejich zákonným zástupcům srozumitelně představit provedené změny, a dále slouží jako podklad pro evidenci a financování pedagogické práce.

Zařazování do tříd a skupin

Žáci z Ukrajiny jsou při přijetí zařazeni do konkrétních ročníků. Pro vytváření tříd platí běžná pravidla – ve třídě 1. stupně mohou být zařazeni žáci různých ročníků 1. stupně, ve třídě 2. stupně mohou být zařazeni žáci pouze stejného ročníku 2. stupně. Oproti tomu při vytváření dílčích **“výukových skupin”** taková omezení neplatí. Pokud je to v zájmu adaptace žáků, je možné vytvářet skupiny žáků cizinců na některé předměty s tím, že se nebudou účastnit výuky s ostatními žáky z kmenové třídy. **Do skupin lze zařazovat žáky jakýchkoliv ročníků.**

Upozorňujeme na spojitost úprav vzdělávacího obsahu s § 6 tohoto zákona týkajícím se výjimky z prokázání znalosti českého jazyka pedagogického pracovníka. Nově je do konce srpna 2022 možné, aby v těchto homogenních skupinách přímou pedagogickou činnost vykonávali také ukrajinští učitelé/asistenti pedagoga bez znalosti českého jazyka (viz komentář k § 6 níže).

Hodnocení

Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení musí školy vycházet z upraveného obsahu vzdělávání, pokud byl upraven. Pro žáka cizince bude velkou změnou přechod z ukrajinského bodového hodnocení na hodnocení prostřednictvím známek nebo slovního hodnocení. **Doporučujeme využívat zejména slovní hodnocení, a to i na vysvědčení.** Upozorňujeme na skutečnost, že pokud by žák nemohl být hodnocen na konci 2. pololetí, a to ani v náhradním termínu, musí opakovat ročník. Tento důsledek není pro žáky cizince žádoucí. Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení platí, že se zohledňuje jejich nedostatečná znalost vyučovacího jazyka, jak vyplývá z § 15 odst. 6 vyhlášky č. 48/2005 Sb.

Výuka českého jazyka

Podle platné právní úpravy ve vyhlášce č. 48/2005 Sb. mají nově příchozí žáci cizinci **nárok na jazykovou přípravu**. Podrobné informace naleznete [v metodice MŠMT ke vzdělávání cizinců](#). Úprava obsahu vzdělávání podle ustanovení § 3 tohoto zákona může být realizována ještě nad rámec úprav dle vyhlášky č. 48/2005 Sb. z důvodů jazykové přípravy nebo v kombinaci s touto jazykovou přípravou.

V praxi lze tedy v případě potřeby výuku organizovat také tak, že žák bude z většiny předmětů uvolněn podle § 3 tohoto zákona, v některých se bude vzdělávat společně se spolužáky (např. předměty výchovného zaměření) a že i z těchto předmětů může být dále uvolněn za účelem jazykové přípravy.

Na výuku českého jazyka i jiných vzdělávacích oblastí za účelem doplnění potřebných znalostí žáků – cizinců je možné čerpat **finanční prostředky z Národního plánu obnovy určených na doučování**, neboť jde o vzdělávání osob ohrožených školním neúspěchem. Musí jít o doučování žáků školy, nikoliv dětí, které žáky nejsou.

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A VZDĚLÁVÁNÍ V KONZERVATOŘI

Úprava vzdělávacího obsahu

Ředitel střední školy nebo konzervatoře může **za účelem adaptace žáka – cizince** po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb žáka. Tento upravený obsah **nemusí být v souladu se ŠVP a RVP**. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet i v průběhu vzdělávání podle individuálních potřeb žáků cizinců a v návaznosti na úroveň osvojení českého jazyka tak, aby docházelo k jejich postupné integraci.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné ŠVP měnit**. Tímto opatřením budou realizovány změny, které se týkají pouze žáků cizinců, a to na přechodnou dobu. Doporučujeme zpracovat stručnou interní evidenci změn. Rozsah a podobu této interní evidence určí ředitel školy. Například na které předměty se škola zaměří při vzdělávání žáků cizinců, ze kterých předmětů budou žáci uvolněni. Za takový doklad je možné považovat například **vytištěný upravený rozvrh hodin žáků cizinců nebo zápis z jednání pedagogické rady o této úpravě**.

Zároveň je třeba vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou **zápisů v třídní knize**. Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu slouží k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům, nezletilým žákům a jejich zákonným zástupcům a zletilým žákům srozumitelně představit provedené změny a dále se jedná o podklad evidence financování pedagogické práce.

Hlavním cílem úpravy školního vzdělávacího programu je umožnit žákům cizincům adaptaci na vzdělávání ve střední škole podle českého vzdělávacího systému, který se liší od ukrajinského vzdělávacího systému. **Výrazný rozdíl je v systému výuky cizích jazyků**. Na Ukrajině se vyučuje jeden cizí jazyk, kterým je nejčastěji anglický jazyk, ale taky německý jazyk, francouzský jazyk a další. Žák si může zvolit druhý cizí jazyk, jedná se však o slovanský jazyk.

Zařazování do tříd a skupin a výuka českého jazyka

V adaptačním období je pro žáky cizince důležité posílit výuku českého jazyka, který **může nahradit učivo vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, které nemají dopad na profil absolventa** a které lze pro profil absolventa považovat za zbytečné. Žáci cizinci nemusí absolvovat všechny předměty s ostatními spolužáky, ale může docházet k vytváření samostatných skupin v souladu s § 2 odst. 5 vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů. Naopak doporučujeme **ponechání praktické přípravy**, kde je možný nácvik praktických dovedností i za předpokladu nízké znalosti českého jazyka. Důležité je, aby po přijetí ke studiu byl těmto žákům umožněn adaptační proces k začlenění mezi vrstevníky, se kterými se mohou domlouvat například anglicky.

Hodnocení

Při hodnocení žáků cizinců na vysvědčení musí školy vycházet z upraveného obsahu vzdělávání, pokud byl upraven. Pro žáka cizince bude velkou změnou přechod z ukrajinského bodového hodnocení na hodnocení prostřednictvím známek. Doporučujeme proto ze začátku využívat slovní hodnocení a průběžně vyhodnocovat adaptační proces.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Úprava vzdělávacího obsahu

Ředitel vyšší odborné školy může **za účelem adaptace studenta – cizince** po dobu nezbytně nutnou zčásti nebo zcela nahradit vzdělávací obsah akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy jiným vhodným vzdělávacím obsahem podle potřeb studenta. Vhodný vzdělávací obsah nemusí být v souladu s akreditovaným vzdělávacím programem.

Hlavním cílem úpravy vzdělávání podle akreditovaného vzdělávacího programu je umožnit studentům cizincům adaptaci na vzdělávání ve vyšší odborné škole podle českého vzdělávacího systému, který se liší od ukrajinského vzdělávacího systému. K úpravám vzdělávacího obsahu může docházet i v průběhu vzdělávání podle individuálních potřeb studentů cizinců a v návaznosti na úroveň osvojení českého jazyka tak, aby docházelo k jejich postupné integraci.

Z důvodů změny vzdělávacího obsahu **není nutné žádat o akreditaci změny**. Tímto opatřením budou realizovány změny, které se týkají pouze studentů cizinců, a to na přechodnou dobu. Je však nezbytné zpracovat písemně stručnou **interní evidenci změn**, jejíž rozsah stanoví ředitel školy. Současně je zapotřebí vést evidenci průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu formou zápisů v třídní knize. Evidence změn a průběhu vzdělávání podle upraveného obsahu

slouží k tomu, aby ředitel školy mohl pedagogům a studentům srozumitelně představit provedené změny a dále se jedná o podklad evidence financování pedagogické práce.

Zařazování do tříd a skupin a výuka českého jazyka

V adaptačním období je pro studenty cizince důležité **posílit výuku českého jazyka**, který může nahradit učivo vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů, které nemají dopad na profil absolventa a které lze pro profil absolventa považovat za zbytné. Studenti cizinci nemusí absolvovat všechny předměty s ostatními studenty. Může docházet k vytváření samostatných skupin v souladu s § 4 odst. 3 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Naopak doporučujeme **ponechání praktické přípravy**, kde je možný nácvik praktických dovedností i za předpokladu nízké znalosti českého jazyka. Důležité je, aby po přijetí ke studiu byl těmto studentům umožněn adaptační proces k začlenění mezi vrstevníky, se kterými se mohou domlouvat například anglicky.

§ 4 přijímání ke vzdělávání ve střední škole, konzervatoři a vyšší odborné škole

§ 4 (1) Ředitel střední školy nebo konzervatoře může při postupu podle § 63 školského zákona přijmout a zařadit cizince i do probíhajícího 1. ročníku.

Ředitel školy může v souladu s § 63 školského zákona uchazeče přijmout do středního vzdělávání po posouzení dokladů z jeho předchozího vzdělávání. Protože uchazeči cizinci nemusí mít k dispozici všechny dokumenty, které jsou nezbytné k posouzení předchozího vzdělávání, umožňuje se **čestným prohlášením nahradit** zcela nebo z části doklady prokazující předchozí vzdělávání uchazeče, pokud tyto doklady nemá tento uchazeč k dispozici.

Pokud ředitel školy rozhodne o přijetí uchazeče ke vzdělávání, určí ročník, do něhož bude uchazeč zařazen. Protože školský zákon umožňuje přestup mezi středními školami jen na území České republiky, nemají tito uchazeči cizinci možnost přestupu. Nově se proto řediteli školy **umožňuje přijmout a zařadit uchazeče cizince i do probíhajícího prvního ročníku**. Vždy musí být splněna podmínka ukončení povinné školní docházky, která je pro tyto účely i u uchazečů cizinců splněna absolvováním devíti školních roků povinné školní docházky. Její splnění se posuzuje podle českých právních předpisů.

§ 4 (2) Ředitel vyšší odborné školy může při postupu podle § 95 školského zákona přijmout a zařadit cizince i do probíhajícího 1. ročníku.

Pokud se jedná o přijímání do vyššího ročníku VOŠ podle § 95 školského zákona, rozhodne ředitel školy o přijetí uchazeče ke vzdělávání a určí ročník, do něhož bude uchazeč zařazen. V souladu se školským zákonem mohl dosud ředitel školy při přijímání do vyššího ročníku zařadit studenta nejnižší do druhého ročníku. Nově se proto řediteli školy umožňuje přijmout a zařadit studenta cizince i **do probíhajícího prvního ročníku**. Vždy musí být splněna podmínka dokončeného středního vzdělání s maturitní zkouškou.

§ 5 přijímací řízení ke střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání a ke vzdělávání v konzervatoři

§ 5 (1) V přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání pro školní rok 2022/2023 se lhůta pro podání žádosti cizincem o přijetí ke střednímu vzdělávání pro první kolo do oboru vzdělání s maturitní zkouškou prodlužuje do 5. dubna 2022 a do ostatních oborů vzdělání do 8. dubna 2022. V případě oborů vzdělání s maturitní zkouškou ředitel školy předá údaje Centru pro zjišťování výsledků ve vzdělávání do 8. dubna 2022.

Právní úprava standardně stanoví podání přihlášky ke vzdělávání do prvního ročníku střední školy v termínu do 1. března pro první kolo přijímacího řízení. Tento termín je pro uchazeče cizince pro první kolo přijímacího řízení do prvního ročníku 2022/2023 posunut následovně:

- a) do oborů vzdělání s **maturitní zkouškou do 5. dubna 2022;**
- b) do **ostatních oborů** středního vzdělání **do 8. dubna 2022.**

V případě oborů vzdělání s maturitní zkouškou ředitel školy **předá údaje Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání nejpozději do 8. dubna 2022.** Pozvánku na přijímací zkoušku zašle ředitel školy uchazeči neprodleně po podání přihlášky. **Pozvánka může být zaslána i digitálně.**

První kolo přijímacího řízení do oborů vzdělání s talentovou zkouškou a do oborů vzdělání v konzervatoři je již ukončeno. Uchazeči cizinci mohou být do těchto oborů vzdělání přijímáni, pokud ředitel školy vyhlásí další kola přijímacího řízení a pokud uchazeči splní podmínky přijímacího řízení.

§ 5 (2) V přijímacím řízení má cizinec navýšen časový limit pro jednotnou přijímací zkoušku nebo školní přijímací zkoušku o 25 %. Cizinec má právo konat písemný test jednotné přijímací zkoušky ze vzdělávacího oboru Matematika a její aplikace v českém jazyce, ukrajinském jazyce nebo anglickém jazyce podle svého výběru.

Zkouška z českého jazyka

Dle standardní platné právní úpravy dané školským zákonem platí podle § 20 odst. 4, že osobám, které získaly předchozí vzdělání ve škole mimo území České republiky, se při přijímacím řízení ke vzdělávání ve středních školách a v konzervatořích **promíjí na žádost přijímací zkouška z českého jazyka**, pokud je součástí přijímacího řízení. Toto ustanovení zůstává v platnosti i pro uchazeče cizince. Prominutí zkoušky z českého jazyka se týká jak jednotné, tak školní přijímací zkoušky, přičemž **žádost může být provedena do přihlášky** na zadní stranu do kolonky "Schopnosti, vědomosti, zájmy, talent uchazeče a další" **nebo na samostatném listu ve formě přílohy**. Schopnost vzdělávat se v českém jazyce se ověřuje pohovorem ověřujícím znalost českého jazyka v elementární úrovni, která je nezbytnou pro vzdělávání uchazeče v daném oboru vzdělání. U uchazečů cizinců je vhodné při hodnocení ústního pohovoru zohlednit jejich současnou situaci a délku pobytu na území České republiky. Výsledkem pohovoru je souhlasné či nesouhlasné stanovisko ke schopnosti studovat daný obor vzdělání.

Školní přijímací zkoušku pro uchazeče cizince musí škola upravit tak, aby obsah ověřující znalosti českého jazyka vypustil a umožnil redukované hodnocení obdobně, jako je stanoveno pro účely jednotné přijímací zkoušky.

Zkouška z matematiky

Uchazeči cizinci, kterým je na základě žádosti prominuta jednotná přijímací zkouška z českého jazyka a kteří prokazují znalost českého jazyka nezbytnou pro studium daného oboru vzdělání při pohovoru, konají jednotnou přijímací zkoušku ze vzdělávacího oboru **Matematika** a její aplikace. Tuto zkoušku konají dle vlastního výběru **v jazyce českém, ukrajinském nebo anglickém**. Svou **volbu uvedou do přihlášky** na zadní stranu do kolonky "Schopnosti, vědomosti, zájmy, talent uchazeče a další", popř. do žádosti o prominutí zkoušky z českého jazyka.

V případě, že volba nebude uvedena, **vyzve ředitel školy uchazeče cizince k jejímu doplnění**. Ředitel školy akceptuje i volbu žáka učiněnou jiným způsobem, přičemž jednoznačně doporučujeme, aby k tomu škola měla písemný doklad – písemné sdělení žáka. Pokud by došlo k situaci, že žák neuvedl volbu, je podstatné, aby přesto bylo fakticky naplněno právo žáka jak konat jednotnou přijímací zkoušku, tak i zvolit jazyk.

Časový limit a úlevy

Uchazečům cizincům se podle zákona **navyšuje časový limit** pro konání jednotné přijímací zkoušky nebo školní přijímací **zkoušky o 25 %**. Toto opatření je zakotveno přímo v tomto zákoně a uplatní se automaticky. Není proto nutné, aby tito uchazeči navštěvovali školské poradenské

zařízení. Návštěva školského poradenského zařízení je nutná pouze, pokud uchazeč potřebuje uzpůsobení podmínek nad rámec tohoto opatření z důvodu svých jiných speciálních vzdělávacích potřeb. Ředitel střední školy může na základě principu poskytnutí rovných podmínek na rovnoprávném základě s ostatními rozhodnout pro účely školní přijímací zkoušky u těchto uchazečů o **využití překladového slovníku**, a to opět i bez doporučení školského poradenského zařízení. O takovém uzpůsobení se provede písemný záznam.

Dokládání předchozího vzdělávání

Pro účely přijímacího řízení je ředitel střední školy povinen převést hodnocení ze zahraniční školy na českou hodnotící škálu. Vzdělávání na Ukrajině je hodnoceno 12bodovým systémem, přičemž 12 je nejlepší známka a 1 nejhorsí. **Převod na českou hodnotící škálu** doporučujeme následující:

Klasifikační stupnice (Ukrajina)	Klasifikační stupnice (ČR)
12 - дванадцять / dvanadcjať	1
11 - одинадцять / odynadcjať	
10 - десять / desjať	
9 - дев'ять / devjať	2
8 - вісім / visim	
7 - сім / sim	
6 - шість / šisť	3
5 - п'ять / pjať	
4 - чотири / čotyry	
3 - три / try	4
2 - два / dva	
1 - один / odyn	5

Ředitel střední školy hodnotí splnění kritérií přijímacího řízení uchazečem podle hodnocení na vysvědčeních z předchozího vzdělávání, výsledků jednotné zkoušky, pokud je součástí přijímacího řízení, výsledků školní přijímací zkoušky, je-li stanovena, případně dalších skutečností, které osvědčují vhodné schopnosti, vědomosti a zájmy uchazeče. Hodnocení žáků cizinců je tvořeno na základě **redukovaného hodnocení**, které neobsahuje výsledek testu z českého jazyka a literatury jednotné zkoušky a těch částí školní přijímací zkoušky, které ověřují znalost českého jazyka. Uchazeči jsou pak zařazeni do výsledného pořadí všech uchazečů na místo shodné s pořadím v rámci redukovaného hodnocení všech uchazečů.

Zápisový lístek

K potvrzení úmyslu uchazeče stát se žákem příslušného oboru vzdělání v dané střední škole slouží zápisový lístek. Uchazečům cizincům, kteří **nejsou žákem základní školy** v České republice, vydá na žádost uchazeče nebo jeho zákonného zástupce **zápisový lístek krajský úřad** příslušný podle místa pobytu na území České republiky, případně sídla školy, kam se uchazeč

hlásí, pokud na území České republiky dosud nikde nepobývá. Při vydávání zápisového lístku ověří krajský úřad totožnost uchazeče nebo jeho zákonného zástupce. **Pokud je cizinec již žákem české základní školy, tak zápisový lístek vydá tato škola.**

§ 5 (3) V přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a ke vzdělávání v konzervatoři může cizinec nahradit doklad prokazující získání předchozího vzdělání, splnění povinné školní docházky nebo splnění přijímacích kritérií podle § 60d odst. 1 písm. a) nebo d) školského zákona čestným prohlášením, pokud doklad nemá.

V rámci přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, a to jak do prvního, tak i do vyššího ročníku, musí podle školského zákona uchazeči standardně doložit doklady osvědčující, že splňují podmínku pro přijetí. **Doporučujeme ředitelům upustit od požadavku úředního překladu dokumentů** od účastníků řízení, v případě potřeby, u dokladů, jejichž obsah je vhodné přeložit, je možné využít služeb Národního pedagogického institutu ČR, viz [Tlumočnické a překladatelské služby](#).

Cizinci, kteří jsou uchazeči o střední vzdělávání, také dokládají vysvědčení z předchozího vzdělávání. Zákon umožňuje, že mohou tyto doklady zcela nebo z části **nahradit svým čestným prohlášením**. Čestné prohlášení tak bude například obsahovat informaci o tom, ve kterých předmětech a jakým počtem bodů byl žák hodnocen. Tím se zároveň doloží splnění povinné školní docházky jako podmínky přijetí na střední školu. Vychází se z toho, že uchazeči z Ukrajiny, zejména z důvodu svého neočekávaného a nepřipraveného odchodu a navazující složité cesty do České republiky, nemusí mít potřebné doklady k dispozici.

Pro uchazeče cizince **platí podmínka doložení zdravotní způsobilosti** pro daný obor vzdělání – to nelze nahradit čestným prohlášením. Uchazeči doloží zdravotní způsobilost pro daný obor vzdělání od lékaře působícího na území ČR. Cizinci mají v ČR nárok na zdravotní péči. Vzhledem k potenciálním obtížím (včetně časových a kapacitních) získat potvrzení o zdravotní způsobilosti je možné podání přihlášky i bez tohoto potvrzení. Doklad zdravotní způsobilosti je však nezbytné poté (v právní rovině jako náprava vad přihlášky) doplnit nejpozději před vydáním rozhodnutí o přijetí. Pokud by nebylo v době před vydáním rozhodnutí doloženo, je to důvod k zastavení řízení.

§ 5 (4) V přijímacím řízení k vyššímu odbornému vzdělávání může cizinec nahradit doklad prokazující získání předchozího vzdělání nebo splnění přijímacích kritérií podle § 94 odst. 3 písm. a) nebo c) školského zákona čestným prohlášením, pokud doklad nemá.

Při přijímání uchazečů do prvního ročníku vzdělávání ve vyšší odborné škole podle § 94 školského zákona předkládá uchazeč dokumenty, kterými dokládá, že získal střední vzdělávání s maturitní zkouškou a v případě přijímání uchazečů do vyššího než prvního ročníku podle § 95 školského zákona po posouzení dokladů uchazeče o předchozím vzdělávání. Uchazeči cizinci nemusí mít vzhledem ke své situaci k dispozici všechny dokumenty, které jsou požadované k prokázání získání středního vzdělávání s maturitní zkouškou nebo k posouzení předchozího vzdělávání. Proto tento zákon umožňuje **nahradit vyjmenované doklady zcela nebo z části čestným prohlášením.**

§ 6 výjimka z požadavku znalosti českého jazyka

§ 6 (1) Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení pro zájmové vzdělávání může výchovu a vzdělávání ve třídách, skupinách a odděleních, v nichž se vzdělávají výhradně děti, žáci, studenti nebo účastníci, kteří jsou cizinci nebo státními občany Ukrajiny, zajistit pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad prokázání znalosti českého jazyka podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona o pedagogických pracovnících.

Předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků jsou stanoveny v § 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o pedagogických pracovnících“ nebo „ZPP“).

Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,
- b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává (v tomto případě je možné uplatnit výjimku za podmínek podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících),
- c) je bezúhonný,
- d) je zdravotně způsobilý,
- e) prokázal znalost českého jazyka.

Ustanovení § 6 tohoto zákona stanoví **výjimku z požadavku na prokázání znalosti českého jazyka pro pedagogického pracovníka**, který získal odbornou kvalifikaci v jiném vyučovacím jazyce než českém, a tedy nesplňuje předpoklad k výkonu činnosti podle § 3 odst. 1 písm. e) zákona o pedagogických pracovnících.

Zpravidla nebudou mít pedagogové z Ukrajiny své pedagogické vzdělání v České republice nostrifikované a bude u nich ředitel školy kombinovat výjimku z kvalifikace podle § 22 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících a zde zavedenou výjimku ze znalosti českého jazyka.

Takovým pedagogickým pracovníkem pak může ředitel školy nebo školského zařízení pro zájmové vzdělávání zajišťovat výchovu a vzdělávání pouze ve třídách, skupinách a odděleních, v nichž se vzdělávají **výhradně** děti, žáci, studenti nebo účastníci, kteří jsou cizinci nebo státními příslušníky Ukrajiny.

Typicky bude takový pedagogický pracovník poskytovat vzdělávání ve skupinách podle § 3 tohoto zákona. Tyto skupiny přitom musí být homogenní; takový pedagogický pracovník z povahy věci nemůže vzdělávat české žáky, protože v dostatečném rozsahu neovládá český jazyk.

Tato výjimka ze znalosti českého jazyka platí pouze do 31. 8. 2022, proto se také neuplatní povinnost zaměstnávat pedagogické pracovníka na minimálně 12 měsíců (viz níže).

S výjimkami stanovenými tímto zákonem se pracovněprávní vztah s cizincem řídí **zákonem o pedagogických pracovnících a zákoníkem práce**. Obecně je možné osobu, na kterou se vztahuje dočasná ochrana, zaměstnat, protože podle § 2 zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, se pro účely zákona o zaměstnanosti cizinec s dočasnou ochranou považuje za cizince s povoleným trvalým pobytem.

Pro úplnost doplňujeme, že škola může přijmout osobu z Ukrajiny i jako nepedagogického pracovníka (např. školní asistent, adaptační koordinátor), a to běžným postupem. Takový pracovník nemůže konat přímou pedagogickou činnost.

§ 6 (2) *Na sjednání pracovního poměru na dobu určitou s pedagogickým pracovníkem podle odstavce 1 se nevztahuje ustanovení § 23a odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících.*

Dle § 23a odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami činí nejméně 12 měsíců a může být ode dne vzniku prvního pracovního poměru opakována nejvýše dvakrát.

Tento zákon uplatnění tohoto ustanovení výslovně vylučuje v případě zaměstnání pedagogických pracovníků, kterým je odpuštěna povinnost prokázání znalosti češtiny, a to zejména s ohledem na platnost této výjimky pouze do 31. 8. 2022. Nebylo by tedy ani možné ze strany ředitelů splnit požadavek na minimální délku pracovního poměru pedagogického pracovníka.

Typicky tedy škola s pedagogickým pracovníkem s výjimkou podle odstavce (1) **uzavře pracovní poměr na dobu určitou do maximálně 31. 8. 2022.**

V mezidobí tento pedagogický pracovník může splnit podmínku znalosti českého jazyka, aby s ním bylo možné uzavřít pracovní poměr bez využití výjimky podle odstavce 1, případně s ním

pak škola může uzavřít pracovní poměr na pozici nepedagogického pracovníka (např. školní asistent, adaptační koordinátor), kde se znalost českého jazyka zákonem nevyžaduje.

K postupu pro přijímání pedagogických pracovníků z Ukrajiny vydá MŠMT do 28. 3. 2022 samostatnou komplexní informaci.

§ 7 výjimka z hygienických požadavků na školy a školská zařízení

§ 7 (1) V případě žádosti školy nebo školského zařízení v souvislosti se vzdáváním nebo poskytováním školských služeb cizinci o změnu v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení podle § 149 školského zákona, jde-li o nejvyšší povolený počet dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravovaných, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, se nevyžaduje stanovisko příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví a stavebního úřadu podle § 147 odst. 1 písm. h) školského zákona. Rozhodnutí správního orgánu o zvýšení nejvyššího povoleného počtu dětí, žáků a studentů ve škole nebo školském zařízení, včetně jejich odloučených pracovišť, lůžek, stravovaných, tříd, skupin nebo jiných obdobných jednotek, v řízení podle věty první je účinné po dobu platnosti tohoto zákona, nepožádal-li žadatel o dobu kratší.

Ustanovení po dobu platnosti zákona **promítá žadatelům o navýšení rejstříkových kapacit** škol nebo školských zařízení povinnost spolu s žádostí předložit stanovisko příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví (**krajské hygienické stanice**) a **stavebního úřadu**. Soulad s dlouhodobým záměrem se nadále posuzuje.

O zvýšení kapacit zjednodušeným způsobem lze žádat pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů, ale pouze pokud **žádost souvisí se vzdáváním nebo poskytováním školských služeb dětem nebo žákům cizincům**.

Tato výjimka se týká navýšování kapacit školy nebo školského zařízení a z povahy věci také navýšení kapacity příslušného oboru vzdělání. I v případě oborů vzdělání samozřejmě platí, že toto zvýšení musí být v souvislosti se vzdáváním dětí či žáků cizinců.

V případě, že tito děti či žáci budou vzděláváni i mimo místa poskytovaného vzdělávání nebo školských služeb zapsaných pro danou školu ve školském rejstříku, **nezapisují se tato dočasná místa do školského rejstříku**. O zápis dalšího místa v souvislosti s žádostí o navýšení kapacity školy se tedy nežádá, jelikož jde o místo dočasného charakteru.

Upozornění: Výjimka se naopak netýká případů, kdy bude žádáno o zápis zcela nové školy nebo školského zařízení – nového subjektu. U těchto a ostatních žádostí se postupuje standardním způsobem podle § 149 odst. 1 školského zákona, včetně nutnosti doložit všechny náležitosti podle § 149 odst. 3 tohoto zákona a včetně posouzení souladu s dlouhodobými záměry.

Takto zapsané **navýšení kapacit bude účinné pouze po dobu platnosti zákona**. V této chvíli je platnost zákona stanovena pevným termínem do 31. 3. 2023. Samozřejmě není vyloučena změna doby platnosti v závislosti na vývoji situace. O tom bude případně rozhodovat

v legislativním procesu Parlament ČR. Uvedené se váže na skutečnost, že status dočasné ochrany podle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, je v současné době uprchlíkům z Ukrajiny také udělován pouze na dobu jednoho roku. Pokud by s ohledem na vývoj situace bylo na místě prodloužit či jinak ošetřit přítomnost uprchlíků z Ukrajiny na území České republiky, bude toto nezbytné ošetřit na zákonné úrovni pro všechny související oblasti veřejných služeb.

Pokud by měla zvýšená kapacita zůstat zachována v běžném režimu i po skončení platnosti tohoto speciálního režimu, je třeba podat řádnou žádost se stanovisky krajské hygienické stanice a stavebního úřadu. Pokud tak žadatel neučiní, dojde přímo ze zákona (v tuto chvíli po 31. březnu 2023) k **opětovnému snížení kapacity na původní úroveň**. O tomto snížení se nepovede řízení a nebude vydáno samostatné rozhodnutí, jelikož vyplývá přímo ze zákona.

Jelikož povinnost zajistit dostatečnou kapacitu mateřských a základních škol mají obce a zároveň jsou to primárně školy zřizované obcemi, které budou určovány k přijetí dětí/žáků prchajících z Ukrajiny, připraví MŠMT pro tyto školy a související školská zařízení (tedy obecní mateřské školy, základní školy, školní družiny a školní jídelny) zjednodušený formulář žádosti o navýšení rejstříkových kapacit. Formulář a doporučený postup pro podání žádosti bude do 4. 4. 2022 zveřejněn na <https://www.edu.cz/ukrajina/hlavni-informace-msmt/>.

§ 7 (2) *Na školu a školské zařízení, které vzdělávají nebo poskytují školské služby cizinci, se nevztahují hygienické požadavky na prostorové podmínky stanovené podle § 7 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví.³⁾*

Hygienické požadavky na prostorové podmínky stanoví jednak *zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví*, (§ 7) a prováděcí právní předpis, kterým je *vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých*. Prováděcím právním předpisem jsou stanovené požadavky na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou, úklid a nakládání s prádlem.

Po dobu, kdy školy a školská zařízení **vzdělávají nebo poskytují školské služby cizincům**, nejdéle však po dobu platnosti tohoto zákona, se na ně tyto **požadavky nevztahují**.

Tyto podmínky nemusí být (jsou-li v prostorách vzdělávání také žáci cizinci) splněny jak ve stávajícím objektu školy, tak v případných dočasných jiných prostorách nezapisovaných do rejstříku, ve kterých bude probíhat vzdělávání (k zápisům do rejstříku viz výše).

³⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Doporučujeme pro dočasná další místa vzdělávání využívat primárně další prostory sloužící pro vzdělávání nebo poskytování školských služeb (střediska volného času, ZUŠ, školní družiny či kluby, společné prostory domovů mládeže, objekty škol v přírodě apod.), není však vyloučeno využívat i jiné prostory.

Toto ustanovení naopak neprolamuje pedagogické podmínky pro realizaci vzdělávání stanovené školskými právními předpisy – zejména **nejvyšší povolený počet dětí, žáků či studentů ve třídě**, oddělení či studijní skupině; ty zůstávají stále limitem s možností povolení výjimky z nejvyššího počtu ze strany zřizovatele podle § 23 odst. 5 nebo § 111a školského zákona.

§ 8 Zvláštní pravidla pro vysoké školy

Není obsahem tohoto komentáře určeného pro regionální školství.

§ 9 osvobození od poplatku za nostrifikace

§ 9 (1) *Cizinec je osvobozen od poplatku za přijetí žádosti o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole podle Položky 10 písm. d) přílohy k zákonu o správních poplatcích.*

§ 9 (1) *Cizinec je osvobozen od poplatku za úkony spojené s řízením o žádosti o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace podle § 90a odst. 2 zákona o vysokých školách.*

§ 9 (1) *Cizinec je osvobozen od poplatku za přijetí žádosti o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a dokladu o zahraničním vysokoškolském vzdělání podle Položky 22 písm. m) přílohy k zákonu o správních poplatcích.*

Zahraniční vzdělání uznané v nostrifikačním řízení ve smyslu § 108, resp. 108 a školského zákona, platí v České republice pro všechny účely, nelze zde učinit výjimku uznání platnosti zahraničního dokladu o vzdělání pouze pro účely přijímacího řízení. Dokladování a uznávání předchozího vzdělání za účelem dalšího studia je upraveno samostatnými ustanoveními zákona o zvláštních opatřeních.

Krajské úřady u žádostí o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole u osob cizinců uvedou, že žadatel/ka byl/a **osvobozen/a od správního poplatku** za přijetí žádosti. Pokud byl správní poplatek v době účinnosti tohoto zákona zaplacen, žadateli se vrátí.

Podle školského zákona a zákona o správních poplatcích je stanoven poplatek za přijetí žádosti o uznání platnosti nebo vydání osvědčení o uznání rovnocennosti dokladu o dosažení základního, středního nebo vyššího odborného vzdělání získaného v zahraniční škole 1 000 Kč podle položky 10 písmene d) přílohy k zákonu o správních poplatcích (u vysokoškolského vzdělání je poplatek 3 000 Kč). **Osoby cizinci jsou od poplatku osvobozeny.** Krajský úřad od těchto osob poplatek nevybírá.

ZÁVĚR

Tento materiál se zaměřuje pouze na výklad ustanovení zákona č. 67/2022 Sb. Nicméně MŠMT si je samozřejmě vědomo toho, že zajištění vzdělávání a školských služeb pro děti/žáky cizince bude školám a školským zařízením generovat dodatečné finanční nároky jak na prostředky poskytované ze státního rozpočtu, tak na prostředky poskytované z rozpočtu zřizovatele.

Co se týká **prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu**, zákon č. 57/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2022, nabyt účinnosti dne 19. března 2022. Z tohoto důvodu bude řádný rozpis z úrovně MŠMT pro regionální školství územně samosprávných celků proveden počátkem dubna 2022.

V této době již v řadě případů budou do jednotlivých škol přijaty děti a žáci z Ukrajiny a krajské úřady (Magistrát hl. m. Prahy), resp. obce s rozšířenou působností (městské části Praha 1-22), v souladu se směrnicí MŠMT ověří, zda nedošlo ke změnám vykázaných jednotek rozhodných pro rozpis finančních prostředků (tj. prověří změny po 30. 9. 2021). Pokud v některé škole dojde **k významné změně vykázaných jednotek** (a to nejen z důvodu přijetí dětí a žáků z Ukrajiny), bude možno toto zohlednit v rozpisu na školy. V případě, že dojde k přijetí dětí a žáků z Ukrajiny po provedení rozpisu, lze se v souladu se směrnicí MŠMT obrátit na místně příslušnou obec s rozšířenou působností (městskou část hl. M. Prahy 1-22), resp. krajský úřad se **žádostí o úpravu rozpisu**.

Co se týká aktivit mimo standardní činnost škol a školských zařízení (zejména činnosti adaptačních skupin či jazykové přípravy), **připravuje MŠMT dotační výzvy** na jejich finanční podporu.

O vývoji situace v této oblasti bude MŠMT školy a školská zařízení vhodným způsobem průběžně informovat.